

PROF.DR. NALAN AKDOĞAN İLE SÖYLEŐİ*

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN
Başkent Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof.Dr. Nalan Akdoğan'ın ÖzgeçmiŐi

Prof. Dr. Nalan AKDOĞAN 16 Ağustos 1949'da Kıbrıs'ta doğdu. 2002 Eylül ayından beri Başkent Üniversitesi, Ticari Bilimler Fakültesi, Muhasebe Finansman Yönetimi Bölüm başkanlığı görevini sürdürmektedir. Başkent üniversitesinde lisans, yüksek lisans, doktora programında muhasebe bilim dalı ile ilgili çeşitli dersleri vermektedir. 2019 yılında Ankara Sivil Toplum Kuruluşları Platformundan (ASTOP) vefa ödülü almıştır. Akdoğan; İngilizce bilmekte olup evli ve iki çocuk annesi ve üç torun sahibidir.

1967 yılında kaydolduğu Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisinden 1971 yılında mezun olmuş, 1977 yılında aynı akademiden doktora unvanını almış, 1988 yılında ise profesör olmuştur. 1973 yılından 2002 yılı Eylül ayına kadar Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde öğretim üyeliği yaparak emekli olmuştur. 1992-1998 yılları arasında Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesinde kurucu dekan olarak görev yapmış, Gazi Üniversitesi yönetim kurulu ve senato üyeliğinde bulunmuştur. 1977-1978 yıllarında İngiltere'de araştırmalar yapan Akdoğan, 2001 yılında

* Bu söyleŐi, YMM Arzu Aktaş ve SMMM Dursun Ali Yaz tarafından 8.11.2020 ve 6.2.2021 tarihli görüşmeler sonucu hazırlanmıştır.

ise 6 ay süreyle Amerika Birleşik Devletleri'ndeki 'Vanderbilt University The Owen Graduate School of Management'da 'Short-Term Scholar Professor' olarak görev yapmıştır.

Yüzden fazla doktora ve yüksek lisans tezi yöneten Prof. Dr. Nalan Akdoğan; 1987-1990 yılları arasında Türk Standartları Enstitüsü Muhasebe Standartları Özel Daimi Komitesi Üyeliği, 1990-1992 yılları arasında TÜRMOB I. Dönem Yönetim Kurulu Üyeliği, 1992-1994 yılları arasında Maliye Bakanlığı Tekdüzen Muhasebe Sistemi Hazırlama Komisyonu üyeliği, 1992-1994 yılları arasında Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu Üyeliği, 1995-1998 yılları arasında Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfı Başkanlığı ve 2002-2011 yılları arasında ise Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Üyesi ve Başkan Yardımcılığı görevlerinde bulunmuştur. Bunların yanında birçok mesleki dergilerde genel yayın yönetmenliği ve editörlük yapmıştır.

Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, Türkiye Muhasebe Standartları, Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun muhasebe ve Türkiye Muhasebe Standartları ile ilgili hükümlerin oluşturulmasında, hazırlanmasında ve tanıtılmasında görev almıştır. Toplam 14 kitap yazmış, üç çeviri gerçekleştirmiş ve yüzden fazla makale ve bildiriye imza atmıştır.

Görüşme Sürecinden İzlenimler

Nalan Akdoğan her kongrede her toplantıda bilgisinden ve zarafetinden faydalandığımız örnek hocalarımız arasındadır. Onlarca akademisyen, yüzlerce meslek mensubunun üzerinde emeği olan ve hâlâ insan yetiştirmeye devam eden hocamızdan öğreneceğimiz çok şey olduğunu biliyoruz. Son elli yılda gerek muhasebe mesleği gerekse muhasebe terminolojisi inanılmaz düzeyde değişti. Bu paradigma değişikliğine entegre olmakla kalmayıp dünyadaki gelişmeleri hızla yerelleştiren, ülkemize intibak ettiren, özgün düşünceler ve eserler ortaya koyan Nalan Akdoğan, muhasebe camiasında haklı bir itibar kazanmıştır. Tekdüzen Hesap Planından TÜRMOB'un kuruluşuna, Uluslararası Muhasebe Standartlarından global muhasebe organizasyonlarına kadar katkı sunmadık alan bırakmayan Nalan Akdoğan özellikle 1987 yılında Hamdi Aydın ile yazdığı Muhasebe Teorileri isimli kitabıyla Türk muhasebe filozoflarının başında gelen bir isim olduğunu kanıtlamıştır. Muhasebeye felsefi bakışı bu kadar iyi yansıtan bir kitap yazmak ve bu eseri tüm hayatına yansıtabilmek büyük iştir. Özgeçmişinden de görüleceği üzere kendisini muhasebeye adanmış değerli hocamızın tecrübelerini aktararak genç meslek mensuplarına ve akademisyenlere ışık tutmasını arzuladık. Bunun için özverili çalışmalarla dolu hayat hikâyesini özetle kaleme almaya çalıştık. Nalan Hocamızla Zoom yazılımı üzerinden yaptığımız iki görüşmede, tüm sorularımız samimiyetle yanıtladı. Aile fotoğraflarını paylaştı ve ortaya ilham veren bir portre çıktı.

Her Şey Kıbrıs'ta Başlıyor

16 Ağustos 1949 tarihinde Lefke'de doğdum ve orada okudum. Bir kız, bir oğlan olmak üzere iki evladım ve üç torunum vardır. Sadece ilkokul son sınıfı annemin yanında Lefkoşa'da okudum. Babamı küçük yaşta kaybettiğim için anneannemle birlikte oturuyordum. Okul ve büyüme döneminde Kıbrıs'taki 1957-58 ile 1963 olaylarını yaşadık. Bu nedenle küçüklüğüm mücadeleyle geçti. Rumlar yolları kapattığı için bir saat uzaklıkta yaşayan annemi iki üç yıl göremediğim oldu. Seyahat hakkımız kısıtlandığı için bölgemizde hangi okul varsa onu okumak zorundaydık. Benim dönemimde Lefke'de sadece ticaret lisesi olduğu için oraya kayıt oldum. Bir nevi şartlar beni muhasebeye yönlendirmişti. Şimdi geriye bakınca iyi ki

muhasibeyi sevmişim diyorum. Gerçekten de ortaokulu bitirdiğimde hocalarım ‘*Senin matematiğin iyi.*’ dese de başka liseye gitme imkânım yoktu. Bir ara Birleşmiş Milletler yetkilileri gelerek ‘*Sizleri tankların içinde gizleyerek Lefkoşa’daki liseye götüreceğiz.*’ dediler. Böylece anneme giderek liseyi orada okuyacaktım. Lefkoşa’ya gidebilmek için Rum bölgelerini geçmek gerekiyordu. Fakat son anda Birleşmiş Milletler görevlileri vazgeçtiler yani güvence veremediler. Dolayısıyla Lefke’deki Ticaret lisesine kayıt oldum ve ticaret lisesinden mezun oldum. Genelde çalışkandım yani okul birincisiydim. Hatta o tarihlerde kuraldı; son sınıfa dereceyle geçen erkek öğrenciler bayrağı, kızlar ise sancağı taşırdı. 19 Mayıs, 23 Nisan, 29 Ekim gibi resmi etkinliklerde sancağı taşıyarak tören yerine kadar giderdik. O tarihlerde çok zayıf olduğum için sancağı düşürme endişesiyle dua ederdim ki yağmur yağmasın, rüzgar çıkmassın. Bu güzel heyecanları hâlâ unutamam.

Sancak devir alırken, Lefke Ticaret Lisesi, Kıbrıs, 1965-66.

1963’de ortaokuldan 1966-67 döneminde ticaret lisesinden mezun oldum. İngiltere Ticaret Odaları, Ticaret Lisesini bitirenlere Kıbrıs genelinde muhasebe sınavı yapardı. Ben de girdim. Sınavda birinci olunca İngiliz yetkililer okul müdürüne bana burs vermek istediklerini söylemişler. Ama Türk olduğum için o dönemdeki Makarios İdaresi bu hakkı vermedi. İngiliz yetkililer ‘*Biz burs vermek istiyoruz ama Rumlar izin vermiyor.*’ dediler. Rum Bölgesi ayrı olduğu için oldukça sıkıntılar vardı. Kıbrıs’taki yerleşim bir köy Türk, bir köy Rum şeklindeydi. Sonuçta olmadı. Türkiye Cumhuriyeti de tıpkı İngiltere gibi sınav yaparak beş mezuna burs veriyordu. Hocalarımız bizi alıp Lefkoşa’daki sınava götürdü. Hak kazanan beş kişiden birisi oldum. Türkiye’ye geliş hikâyem işte böyle başladı. Daha sonra, Ankara ya da İstanbul’dan

hangisini tercih ettiğimi sordular. İstanbul büyük ve karışıktı. Ayrıca Ankara'da Kıbrıs Türk Talebe Yurdu vardı. İstanbul'a göre daha derli toplu memur kesimi olduğu için Ankara Akademisini tercih ettim. Zaten fazla seçme hakkımız da yoktu. Ticaret Lisesi mezunu başka okula gidemez sadece Ticari Bilimler Akademilerine ya da Ticaret Turizm Öğretmen Okuluna gidebilirdi. ODTÜ ya da başka bir okulu tercih edemezdik. Türkiye'ye geldiğim sene Lefke halkının talebiyle ticaret lisesi normal liseye dönüştü. Bazı arkadaşlarım bir sene fark dersi vermek suretiyle normal liseden mezun olup istediği üniversiteye girebildi. Tabi burs aldığım için benim kısmetim budur dedim, ve Türkiye'ye geldim.

Muhasebeyi çok sevdiğim için Ankara Akademisine devam ettim. Son on yıldır hiç kimsenin pekiyi dereceyle bitiremediği bu okulu 1971 yılında Abdurrahman Akdoğan ve ben birincilikle bitirdik. Üniversitede kalmak istiyordum ve hayat da öyle yönlendirdi. O dönem Akademi Reisi Prof. Dr. Hamza Eroğlu hocaydı, çıkmamı (mezuniyet belgemi) almak için idareye gittiğimde *'Sizi başkan Hamza Eroğlu görmek istiyor. Belgenizi o verecek.'* dediler. O tarihlerde mezuniyet törenleri yapılmıyordu. Hamza Bey'in yanına gittim. Tebrik etti. Özel bir hediye yanında takdirname yazdı. Sonra bana *'Ne yapıyorsun Kıbrıs'lı?'* diye sordu. *'Ben nişanlandım burada kalıyorum.'* dediğimde *'Kimmiş bu şanslı Bey?'* dedi. *'Geçen gün ona da ödül verdiniz, Abdurrahman Akdoğan.'* dedim. *'Ne akıllı kızsın, geldin bu okulun en akıllı oğlanını buldun. O zaman ben de nikâh şahidiniz olacağım.'* dedi.

Nişanlım Abdurrahman Bey de üniversitede kalmak istiyordu. Hamza Eroğlu hocamız *'Başka bir yere gitmenizi istemem. Sınavları takip edin.'* diyerek akademik alanda ilerlememizi teşvik etti. Ancak sınavları beklerken bir yıl geçti. Ben de bankalara, sağa sola müracaat ederek iş aradım. Bu kurumlardan birisiyle sözleşme yapmak üzereydim ki aklıma Hamza Hoca'nın üniversitede kal dediği geldi. İmzayı atmadan önce son kez şimdiki adı Rektör olan Reise gittim. *'Bırak bankayı, boş ver gel.'* dedi. O zaman da okullarda özelleştirme değil de devletleştirme vardı. Yani özel okullar ve fakülteler devletleştiriliyordu. Hamza Bey, önce memur olarak beni işe aldı. Sonra da asistanlık sınavları açıldığında sınavı kazanarak muhasebe dalında göreve başladım. Başka bölüm hocaları *'İktisat bölümünde bizimle çalış.'* derken; *'Hayır, ben muhasebe asistanı olacağım.'* dedim.

O zaman muhasebe dalında Bankacılık Yüksek Okulu'nun kadrosu vardı. Asistanlığa burada adım attım 1973'de Ocak ayında ilk maaşımı aldım. Ankara Akademisi'nde 1977'de muhasebe kadroları açılınca tekrar sınava girerek AİTİA'da kadroya geçtim. Bankacılık yüksek okulunda sözleşmeli personeldik. Ankara Akademisi merkez olduğu için Akademi olmak demek devlet kadrosuna geçmek demektir. Fakat bu değişiklik için tekrar sınava girdik. Ankara Akademisi muhasebe bölümüne geçtim. Bildiğiniz üzere daha sonra Ankara Akademisinin adı değişti ve Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi oldu. Allah rahmet eylesin, Prof. Dr. Jale Sihay (Güven) Hocayla burada tanıştım.

Akademik yaşamı hiç aksatmadan 1977'de doktoramı verdim. Doktoradan sonra bir yıl İngiltere'ye gönderildim. 1980'de doçentlik unvanını aldım. Normalde profesör olmak için 5 yıl beklenir. Ama o tarihte profesör olmak için başka üniversitelere gitmek gerekiyordu. Bizim de çocuklar kolejde okuduğu için onları bırakıp gitmektense bir süre doçent kalmayı seçtik. Sonra da kanun değişti. 1985'te profesör olmaya eserlerimle de hak kazandım ama 3 yıl gecikmeyle 1988'de profesör oldum. 2002-2003 akademik döneminde özel sektöre geçiş

Başkent Üniversitesi ile oldu. Aslında emekliliğim gelmemiştir ama o günkü konjonktürde Başkent Üniversitesi'nde muhasebe bölümü kuruluyordu ve ben de emekliye ayrıлып orada olmayı tercih ettim. Başka deyişle YÖK'ün yeniden yapılanmasında Ankara Akademisi'nde muhasebe programı kapatılınca; muhasebeyi yaşatmak için muhasebe bölümünün olduğu yere geçmeyi tercih ettim.

TÜRMOB'un Kuruluş Yılları

Muhasebeyi her yönüyle sevdim. Üniversitede çalışırken sadece akademik alanda çalışmadım meslek örgütleriyle de sıkı irtibatım oldu. Çeşitli projelerde görev alarak muhasebe mesleğinin hem akademik hem de uygulama alanında gelişmesi için gayret gösterdim. TÜRMOB kurulduğunda profesör unvanım olduğu için YMM unvanı almak yasal hakkımdı. Ancak bize verilmedi, uğraştık ve mahkeme kararıyla aldık. Meslek kanununa da sonradan eklediler. YMM olmak için mahkemede gidip yemin verdik. Başta Prof. Dr. Ömer Lalik ve diğer iki hocayla birlikte bu işin hukuken öncülüğünü yaptık. Kadromuz üniversitede olduğu için YMM işini fiilen icra etmiyorduk. O tarihte odalar kurulacaktı. Oda seçimlerine de muhasebe hocası olarak girdik. Beni camia tanıdığı ve öğrencilerim de çok sevdiği için YMM seçimlerinde epeyce oy almıştık. Yönetim kurulunda olma arzumu olmadığı için sadece delege listesinde oldum. Sonrasında TÜRMOB'un ilk seçimlerinde yüksek oy alınca Çağdaş Demokratlar Grup Başkanı Arslan Başer Kafaoğlu beni arayıp '*Nalan Hanım sizi listemize almayı düşünüyoruz görev alır mısınız?*' dedi. Hiç kimseyi tanımadığım için Arslan Bey aradığında zamanın Maliye Bakanı Adnan Başer Kafaoğlu arıyor sandım. Sonra düşünmek için izin isteyip dekanım Prof. Dr. Turgut Önen hocaya '*Böyle bir teklif var girebilir miyim hocam?*' diye sordum. Beni '*Sen çalışkansın, seçilirsen görevini layıkıyla yaparsın, seçilmezsen bir şey olmaz. Ama seçilirsen bu örgüte ilk kuruluşta büyük katkı verirsiniz.*' sözleriyle yüreklendirdi. TÜRMOB'un tarihini okursanız ilk seçimlerin çok heyecanlı olduğunu görürsünüz. Hatta son anda Arslan Başer Kafaoğlu'nun listesinde yer alan iki arkadaşımız istifa ettiğinden; listeye 9 kişi olarak bile giremedik, diğer gruptan iki arkadaşımızın da katılması gerekti. Ama meslek örgütleri o tarihte çok daha aktif olduğu için bu tür olayların önüne geçmek de kolay değildi. Oldukça inişli çıkışlı dönemler yaşandı.

TÜRMOB gibi bir yapıya kuruluş döneminde üye olmamızın sebebi daha doğrusu faydası şuydu: Maliye camiasından '*Sizi başkan yapalım ya siz olun ya da karşı gruptan biri olsun.*' şeklinde talepler geliyordu. Biz ise '*Böylesi uygun olmaz zira beraber yola çıktığımız arkadaşlarımızı bırakamayız. İçinde bulunduğumuz grubun dışında başka bir gruba oy vermek etik değil. Ama siz merak etmeyin biz kendi aramızda kimin başkan olacağına karar veririz.*' demiştik. O dönem listede Kamil Büyükmirza Hoca da vardı. Bana '*Başkan ol.*' dediklerinde kendimi hazır hissetmiyordum, çocuklarım vardı. Kamil Hoca daha müsaitti. Profesörlüğü vardı, yabancı dili iyiydi ve bekardı. Yani TÜRMOB'a yakışan birisiydi. Böylece oybirliği ile Kamil Hoca'yı seçtik. Arslan Başer Kafaoğlu da yardımcısı olmayı kabul etti. Aslında bütün seçimi götüren kimdi dersiniz Arslan Başer Kafaoğlu idi. Bununla birlikte öyle değişik yerlerden öyle değişik baskılar geldi ki; Arslan Bey ile de konuşarak bu ilk dönemde TÜRMOB'a tarafsız birinin başkan olmasının en doğrusu olacağını karar verdik ve Arslan beyin de rızası ile Kamil hoca oy birliği ile TÜRMOB'un ilk başkanı oldu. Böylece hep birlikte

yönetime girdik. Yönetim kurulunda icracı üyelik ya da sekreterlik görevi de almayıp; düz üye olarak katkı verdim.

TÜRMOB'un kurumsallaşması için çok çalıştık. 'TÜRMOB hiçbir siyasi örgütün arka bahçesi olmamalıdır.' dedik. Muhasebe camiasının bir örgütü olduğu için muhasebe olaylarıyla, meslek mensuplarının sorunlarıyla ilgilenecek ve bütün siyasi partilere eşit mesafede olacaktı. Bunu yapmak için çok uğraştık, en azından ben kendi adıma çok çabaladım. Meslek mensupları ise siyasi konularda oldukça heyecanlıydı, herkes bir partiyi tutuyordu. 'Hayır, biz bir meslek örgütü olacağız.' diyorduk. Nitekim bunu uzun uğraşlar sonucu kısmen sağladık. Dönemin Cumhurbaşkanı olan sayın Turgut Özal eşiyile birlikte TÜRMOB kuruluşunun birinci yılı kokteylimize geldi. Tabii ülkenin o dönemki konjonktüründe bunu başarmak kolay iş değildi. Çünkü herkes TÜRMOB'u belli bir grubun temsilcisi olarak tanıyordu. Oysa biz A, B, C grubu değiliz, gruplar üstüydük diyorduk. Yani biz orada olduğumuz sürece bunu sağlamaya çalıştık.

Meslek örgütümüzün partiler üstü konuma erişmesi; görüş verdiğinde ağırlığı olan bir kuruluş olmasının gerekliliği hâlen devam ediyor. Mesela pandemi yaşanırken tüm ekonomik paydaşlar TÜRMOB'un yapacağı açıklamayı beklemelidir. TÜRMOB alınacak önlemleri, şirketlerin durumu için yol haritalarını sunmalıdır. Çünkü bütün veriler mali müşavirlerde bulunmaktadır. Genel gündemi sadece vergi beyanlarının uzatılması gibi konular olmamalı. TÜRMOB olarak daha etkili olmak ve ciddiye alınmak istiyorsak belli bir ağırlığımızın olması gerekiyor. Yani desteklemediğimiz insanlar yönetimde olabilir. Bunu kabul edip saygı duymak ve ona göre davranmak gerekir. TÜRMOB'da yönetimde olduğumuz ilk iki yıllık dönemde felsefemiz buydu. Biz o dönemde bunun için çok mücadele ettik ve belli ölçüde başardık. Sonuçta Turgut Özal eşiyile beraber bir Cumhurbaşkanı olarak kokteylimize geldi. Bunu başka türlü sağlayamazdık. Bizi kurum olarak sayarlarsa gelirler. Bunlara dikkat etmeliyiz ki zaten yönetimdeki arkadaşlarımız genel olarak özen gösteriyorlar, buna dikkat ediyorlar. Tabii dışarıdan bakan bir kişi olarak objektif bir gözle biraz daha çaba göstermek gerektiğini düşünüyorum.

Mesela İngiltere'ye bakıldığında The Institute of Chartered Accountants in England and Wales (ICAEW) İngiltere Yeminli Muhasebeciler Enstitüsü ya da Amerika'daki meslek örgütleri bir rapor yayınlıyorsa bu ciddiyetle incelenir. Hatta bu gibi kuruluşların yasal bir düzenlemesi bile yoktur. Gelişmiş ülkelerde kurumlar çok saygındır, etik kurallara fazlasıyla uygun hareket ederler. Bildiğiniz gibi Nelson Mandela cezaevinden çıktıktan sonra Güney Afrika'ya gitti. Ülkesindeki yatırımın az olduğunu görünce yurtdışından yatırımcı çekmek için International Integrated Reporting Council (IIRC) Başkanı Prof. Dr. Mervyn E. King'e finansal raporlama sisteminde değişiklik yapması için görev verdi. Finansal olmayan verilerin raporlanması yani sürdürülebilirlik raporları ilk orada uygulanmaya başladı. Entegre raporlamanın 1, 2, 3 ve 4. fazı ilk orada gelişti. Daha sonra Mervyn E. King, Dünya Muhasebe Komitesinin başkanı olunca entegre raporlama yaygınlaştı. Demek ki ekonomideki şeffaflık ve hesap verilebilirliği geliştirdiğinizde başarı kendiliğinden geliyor. İşte felsefe budur.

TÜRMOB olarak bizler de bunu geliştirmeliyiz ve öncelikle bu sistem örgütün içinde uygulanmalıdır. Ayrıca meslek mensupları etik kurallara ve rekabet yasağına uymalıdır. Tabii bunun yerleşmesi zaman alır. Her kültürün gelişimi de farklıdır. Ama sonuçta bunu bizler de

başarabiliriz. Günümüzde muhasebede geldiğimiz nokta dünyadakinden hiç geri değildir. Son baktığımda 57 tane firmamız sürdürülebilirlik raporu düzenliyordu. Güney Afrika'da sayı daha fazla çünkü orada yasal zorunluluk var. Entegre rapor ise sadece 12 firmamız tarafından düzenleniyor. Zaten daha yeni 2-3 yıllık bir mazisi var. Fakat bu yeni raporlama türleri meslek mensubunun henüz gündeminde değil. Gençlerimizin biraz kendilerini zorlamaları gerektiğini gözlemliyorum. Mesleğin içerisindeki gençlerimizin ise sadece vergi beyannamesi doldurmakla kalmayıp farklı konulara yönelmeleri ve böylelikle saplandıkları kısır döngüden çıkmaları gerekiyor. Sadece vergisel yaklaşım meslektaşlarımızı köreltir. Mesela maliyet muhasebesi departmanlarında çalışan kişilere eğitimlerde yüz yüze gelip kaç tane gider yeri olduğunu ya da hangi maliyet yöntemine göre üretim yaptıklarını sorduğumda çoğunun haberinin olmadığını görüyorum. Hepsi kullandıkları program ile tek düğmeye basıp rapor aldığını söylüyor. Ama insan yaptığı işin ne olduğunu hiç merak etmez mi? Tabii yine de meslek mensuplarımızın bugün geldikleri konum hiç de küçümsenecek gibi değil. Artık muhasebe ve denetim standartlarını tartışır durumdayız, birçok meslek mensubu bu konuda eğitim verir duruma gelmiştir.

Benzer durum genç akademisyenlerimiz içinde geçerli aslında. Örneğin muhasebe standartlarına çok önem verdiler. Dolayısıyla artık metinlerden yola çıkarak bir şeyler yazıyorlar. Fakat uygulama boyutuna da en azından borsa şirketlerine bakıp, raporlarını indirip yorumlar yaparak gelişebilir ve uygulamanın içinde olabilirler. Hepsi olmasa da bazı akademisyenlerimiz piyasada iş yapanlara yardım ederek uygulamaya giriyorlar. İş yapan ekibin içinde yer alıyorlar. Bilimsel açıdan gelişmek biraz da kişiye bağlıdır. Uygulamayı bilmeden bir konuyu anlatmak ne kadar zor ise, teoriyi ve hukuki mevzuatı bilmeden uygulamacı olmak da o kadar zordur.

TÜRMOB'da göreve başladığımızda ilk işimiz hesap planını hazırlamak oldu. Böylece hesabı kitabıyla düzgün bir örgüt duruşu gösterip meslektaşlarımıza örnek olmak istedik. Sayman olmadığım hâlde nakit akış tablosu ve bilanço gibi tablolar düzenlensin diye arkadaşlarımızı arka planda yönlendirip teşvik ettim. Başka bir deyişle TÜRMOB muhasebe sistemini oluştururken akademik bilgilerimizi sonuna kadar kullandık.

Eskiden muhasebe kongreleri üniversiteler bünyesinde yapılırdı ve o sene 15.'si yapılacaktı. Biz üniversitelere *'Artık TÜRMOB var. Dolayısıyla bu görevi TÜRMOB'a verelim. Biz üniversiteler olarak yine eğitim sempozyumlarını yaparız ama muhasebe kongresini TÜRMOB'un yapması uygundur.'* dedik. 15. Muhasebe Kongresini yalnız başıma yaptım diyebilirim. Kongrenin konuları belirlendi, dağıtıldı ve oldukça yüksek bir katılımı gerçekleşti. Yurtdışından Avrupa Birliği'nin muhasebe örgütünün temsilcileri geldi. Türkiye'nin her yerinden hocalar bildiriler sundu. Ama o tarihte taraflar arasında A grubu B grubu tartışmaları vardı. Mesela herkesin gönlünü almak istediğim için oturum başkanlıklarına X kişinin adını yazdık diye öbür grup karşı çıkararak büyük tepki göstermişti.

Muhasebe Öğretim Üyeleri Bilim Dayanışma Vakfı (MÖDAV) Başkanı olarak vakıf kuruluşunda Anıtkabir ziyaretimiz. Ankara, 1995.

Ayrıca kongre hazırlıkları esnasında meslek odaları maalesef yeterli desteği sunmadı. Hem durumları bugünkü kadar iyi değildi hem de biz tarafsızdık. Başka sponsorlar bularak yurt dışından gelen misafirlerin bütün maliyetine katlandık. Hatta duruşumuza itiraz eden meslek mensuplarının da Sheraton Otel’de bir kuruş harcamadan konaklamalarını sağladık. 15. Muhasebe Kongresinin açılışına bakanlar da geldi. Kamil Büyükmirza Hoca’nın da başkan olarak katkıları vardı kuşkusuz. Fakat günün sonunda o sorumluluğu tek başımıza üstlenip götürdük ve TÜRMOB bütçesinden bir kuruş katkı alamadık. Tabii bunları pek dile getirmiyoruz zira gerek yok. Çünkü kuruluş dönemi idi ve geçmişte kaldı. Şimdi böyle etkinlikleri TÜRMOB gayet güzel yapıyor.

TÜRMOB’u çok severim zira hayatımı verdim. Kurulmuşta iki yıl görev yaptım, sonrasında yönetime girmedim ama her yerde TÜRMOB’u korudum. TÜRMOB ile gönül bağım hiçbir zaman kopmadı. Onlar da bizden saygılarını, sevgilerini hiçbir zaman eksik etmediler. Ben memnunum. Kendilerine de çatışmayla bu işin olmayacağını anlattık. Nitekim kuruluştaki ilk dönemde gruplar o kadar heyecanlılardı ki talepleri gerçekleşmeyince yönetimini devirmek istediler. Bunun için olağanüstü kurullara gittilerse de Anadolu odaları yönetime sahip çıktı. Benim de tek amacım yönetimde olduğumuz iki yılı tamamlamaktı. Sonuçta bir profesör TÜRMOB Başkanı olmuştu. Henüz iki yılını doldurmadan olağanüstü toplantıyla görevden almaya çalışmak gibi eylemler şık değildi. Bunların mücadelesini verdik. İki yıllık bu süreçte çok şey öğrendim. Aradan yıllar geçti ve odalar da düzenini kurdu. Odalara desteğimi hiç eksik etmedim; Kars, Van gibi birçok ilde eğitimlere gittim. Çünkü meslek örgütü olarak sadece Batıdaki gelişmiş bölgelerin odaları değil Anadolu’nun odalarına da sahip çıkmamız gerekiyordu. Kamil Büyükmirza Hoca da bu konuda çok titizdi.

Bugüne kadar ne zaman yeni bir konu gündeme gelse SMMM ve YMM odalarına gönüllü olarak giderek paneller yaptık, bildiriler sunduk. Yani onların organizasyonlarını üstlendik. Eskiden TÜRMOB’un ve odaların deneyimi yoktu. Henüz sempozyum kültürü

oluşmadığından mecburen biz hocalar organize ederdik. TÜRMOB'da ilk yaptığımız şeylerden biri de dergi çıkarmak oldu. İlk dergimiz 'Bilanço' adında hafif bülten şeklinde bir dergiydi. Hatta ilk yazılarını ben ve Kamil Hoca sırayla yazardık.

Daha sonra biz TÜRMOB'a dedik ki '*Artık YÖK hakemli yayın istiyor. Arkadaşlarımızın da makalelerini yayınlamak için hakemli dergiye ihtiyaçları var.*' Böylece '*Muhasebe ve Denetime Bakış*' dergisinin hakemli olmasını sağladık. Hatta geçen senelerde arayıp '*ULAKBİM'e de girin ki, akademisyenler makale gönderebilsin.*' dedim. Bunu dikkate aldılar ve daha sonra Dergipark'a da üye oldular. Dolayısıyla hem '*Muhasebe ve Denetime Bakış*' hem ilk sempozyum hem de ilk dergilerinde TÜRMOB'a ve odalarımıza destek verdik. Bu arada birlikte çalıştığım Prof. Dr. Yüksel Koç Yalkın Hocamızın değerli emeklerini de anmak isterim. TÜRMOB'un tüm çalışmalarında yanlarında olmaya gayret ettik. Kurulştan sonraki dönemlerde dahi yönetimde olmasak bile her çağrıldığımızda gittik, elimizden gelen desteği verdik. Çünkü önemli olan yönetimdeki zihniyetin A ya da B olması değil muhasebe camiasının kalitesinin yükselmesi idi.

Tekdüzen Hesap Planına Geçiş

Akademisyenler olarak TÜRMOB kurulmadan önce muhasebe standartlarının eksikliğini hep hissederdik. Makalelerimizde Türkiye'de muhasebe standartlarının olmadığını ve bunun bir ihtiyaç olduğunu sürekli dile getirirdik. Bir dergide bu konuda makalem yayınlanmıştı. Türk Standartları Enstitüsü (TSE) başkanı tahminimce bunu görerek '*Madem biz standart yayınlayan bir kuruluşuz ve mademki ihtiyaç var; neden muhasebe standartlarını da biz hazırlamayalım?*' diyerek kendiliğinden bir komisyon kurdu. Çünkü o günlerde TÜRMOB henüz kurulmamıştı. Beni, Kamil Büyükmirza Hocayı ve diğer hocalardan bazılarını komisyona çağırdı. Maliye Bakanlığından, o tarihlerde yeni kurulmuş olan Sermaye Piyasası Kurulundan, bankalardan ve Hazine Bakanlığından temsilciler vardı. Tabi biz de o dönemin gündemindeki öncelikli konuları belirledik. Önceliği raporlara verdik sanırım. Birkaç ay sonra TÜRMOB da kuruldu. Hatta o dönemde TSE'nin çalışmalarının taslağı SPK tarafından yayınlanmıştı ve TSE yetkilileri yurtdışından gelen ekiplere '*Bizim de muhasebe standartlarıyla ilgili çalışmalarımız var.*' diye beyanlarda bulunmuştu. Kamil Büyükmirza Hoca ile birlikte her iki oluşumda da tesadüfen görev aldık ve Türk Standartları Enstitüsündeki bu çalışmayı sonlandırmaya karar verdik. Çünkü artık bir meslek örgütü vardı ve muhasebe standartlarıyla ilgili yeni bir komisyon kuruluncaya kadar yayınlama görevi TÜRMOB'da idi. Bu çakışma nedeniyle TSE'nin çalışması kadük kaldı. Tamamlanıp yayınlanmamış olsa da tarihteki yerini aldı.

Bu arada Maliye Bakanlığı mevcut hesap planını yenileme ihtiyacı duydu, daha doğrusu özel sektör için bu ihtiyaç doğdu. Aslında KİT'ler yani Sümerbank, Et Balık Kurumu gibi İktisadi Devlet Teşekkülleri için geliştirilmiş çok güzel bir hesap planı halihazırda vardı. 1966 yılında Amerika'dan gelen gruplar Türk gruplarla birlikte çalıştılar. Türkiye'de bu çalışmalar benim asistanlık dönemimde tamamlanınca KİT'lerde yani İktisadi Devlet Teşekküllerinde uygulanmaya başlanmıştı. Prof. Dr. Oktay Güvemli Hocanın belirttiği üzere Sümerbank'ın maliyet muhasebesi sisteminin kurulduğu 1935'li yıllarda Alman birikimlerinden faydalanılırken sözünü ettiğim bu hesap planının altyapısı daha çok Amerikan standartlarına

uygun hazırlanıyordu. Devlet Planlama Teşkilatı bu süreçte hesap planı, bütçeler, finansal tablolar, finansal yönetim ve maliyet muhasebesinde anlattığımız tüm konuları içeren beş kitap yayınladı. Yani İktisadi Devlet Teşekkülleri muhasebe sistemi içinde Tekdüzen Muhasebe Sistemi Hesap Planı, Finansal Tablolar, Muhasebe Kavram ve İlkeleri, Bütçeler ve Raporlar vardı. Dolayısıyla bu konular İDT'lerce uygulanmaya başlayınca hocalarımız da bizlere bunları anlatmaya başladı. Hatta ben de 1975'de doktora tezimi yazmaya başlarken bu kaynaklarda yer alan 7'li hesap grubundaki maliyet hesaplarını da kullanmaya başlamıştım. O tarihte bizler de tezlerimizde Türkiye'ye yeni yeni gelen bu konuları işliyorduk. Pazarlama maliyetleri konulu doktora tezimde de bunlardan yararlanmıştık. Ayrıca eskiden gelir tablosu modeli yerine kâr/zarar tabloları vardı. Asistan olduğumuz dönemde bize hocaların verdiği konulardan biri gelir tablosu hazırlama teknikleriydi. Çünkü o tarihte gelir tablosu çok yeniydi ve sadece İDT'nde uygulanan bir yöntemdi. Daha sonra bankalar da talep etmeye başlayınca uygulama alanı genişledi. Sonuçta KİT'ler Tekdüzen Hesap Planını bilmekteydi. Özel sektör ise mecburi tutulmadığı için TDHP'dan habersizdi. Zamanla KİT'lerden özel sektördeki büyük firmalara geçen yöneticiler, kamudaki bu birikimleri özel sektöre taşıdılar.

TÜRMOB'un kurulduğu dönemde Maliye Bakanlığı özel sektörü de kapsayacak bir hesap planını gündeme aldı. İlkinde hazırladığı bir hesap planı taslağı vardı ama içinde çoğunlukla vergi hesapları vardı. Bu sırada ben Gazi Üniversitesinde daha doğrusu o dönemki adıyla Ankara Akademisinde görev yapıyordum. Raporlarımızda *'Biz buna görüş veremeyiz. Muhasebe açısından çok yetersiz bir hazırlık, bunun neresini düzeltelim. Siz bunu bırakın, gelin yeni bir komisyon kurarak sil baştan yapalım.'* dedik. Diğer üniversiteler ve TÜRMOB da aynı görüşü verdi. O dönem Maliye Bakanlığı'nda Gelirler Genel Müdürlüğü yapan Allah rahmet eylesin Altan Tufan önerilerimizi dikkate aldı. Maliye Bakanlığı yeni bir komisyon kurdu ve iki eleman görevlendirdi. Bu kişiler çalışmalarımıza hiç müdahale etmediler.

Komisyonunda iki çalışma grubu oluşturuldu. Birincisi Finansal Tablolar ikincisi de Hesap Planı idi. Ben grupların koordinasyonunu sağlamak için ikisinde de görev aldım. Gruplarda Makine Kimya, Etibank, Et Balık Kurumu gibi İDT'lerin muhasebe finans müdürleri, Başbakanlık yüksek denetleme kurumunda görev yapan denetçiler, SPK, TÜRMOB temsilcileri görev aldı. Özel sektörden de Koç Grubu, Sabancı Grubu ve Yaşar Holding, Anadolu holding gibi bazı büyük firmaların temsilcileri vardı. Çalışmalar başladığında elimizde zaten İDT'lerde kullanılan hesap planı vardı. Onun üzerinden bir takım revize çalışmalar yapıldı. O tarihte de bugünkü gibi Avrupa Birliği'ne girme sevdamız vardı. Bu çalışmayı AB'nin 4. Muhasebe Yönergesi ile uyumlaştırmak suretiyle yaptık. Böylece tebliğin hesap planı yazıldı, bilanço formatı, nakit akış, gelir tablosu ve diğer konular şekillendi. Aslında bunlar zaten KİT'lerde vardı. Komisyon çalışmaları hızla tamamlanarak Tekdüzen Hesap Planı 1992'de yayımlandı, 1994 yılı başından itibaren de uygulanmaya başlandı. Komisyonlarda Kamil Büyükmirza da vardı. Neden hep Ankara hocaları derler? Çünkü Ankara hocaları kurumlara yakın olduğu için her zaman gönüllülük esası ile çalışıyor.

Gazi Üniversitesinden Prof. Dr. Mehmet Sayarı, Prof. Dr. Remzi Örtten Hocalarımla birlikte bu komisyonlarda görev aldık. Anadolu Holding, Sabancı Holding, Etibank'ın çalışanları gibi uygulamadan gelen kişiler de katkı sundu. Maliye Bakanlığında da Mustafa Özgül ve Erdoğan Arslan vardı. Altan Tufan'ın yardımcısıydı bunlar ama sadece dinlemeyi tercih ettiler. Maliye Bakanlığı hiç müdahil olmadı. Keşke bu tavır bugün de aynı şekilde devam

etseydi. Komisyonda hazırlanan o hesap planı yayınlandı. TÜRMOB'un görevi bunu bütün meslektaşlara öğretmekti. İşte bunun için yeniden seferber olduk. Tekdüzen hesap planını anlatmak için Türkiye'nin her yerini Yüksel Koç Yalkın Hoca ile birlikte gezip konferanslar verdik.

O günden bugüne kadar bayağı bir yol aldık. Hatta meslek mensupları hesap planını öyle bir benimsediler ki şimdi değiştirmemiz gerekiyor diyoruz ama direniyorlar. Zira değişim zordur. Muhasebe standartları yine de o günün koşullarında iyiydi. Tekdüzenin yayınlandığı tarihte eksiklik şu oldu. Değerleme kurallarını koymadık. Yani tekdüzen hesap planı ve muhasebe standartlarında olan kavramların, ilkelerin hepsi o zaman orada da vardı. Ancak değerleme kuralı dediğimiz mesela maliyet bedeli ile değerleme ya da şu fiyatla ölçme gibi konulardan bahsetmedik. Herhangi bir değerleme ölçüsü olmadığı için de Vergi Usul Kanunu ön plana çıktı. Diğer bir neden ise; o dönemde her ne kadar SPK'nın düzenlemesi bulunsa da yaygın uygulama yapılacak bir ortamın olmayıştı. Nihayetinde muhasebe uygulamalarında Maliye Bakanlığının isteği ve ihtiyacı yönünde vergi yönü ağır bastı. Yine de VUK bilançosu veya VUK hesap planı denmesini doğru bulmuyorum. Zira Tekdüzen Hesap Planında muhasebe standartlarına uygun hesaplar mevcuttur. O nedenle VUK söylemine karşı çıkıyorum. Mesela kıdem tazminatı hesabı var ama VUK açısından gider yazamadığı için ayıran kimse yok.

TÜRMOB Yurt Dışına Açılıyor

Biz o hesap planını muhasebenin vergi için değil bilgi için olduğunu düşünerek hazırladık. Yine de vergisel açılardan farklılık olursa ayrıca beyan edebileceğimiz için sorun değildi. Ancak zaman içinde bunun zorunlu denetimi de olmadığı için kimse üzerine düşmedi. Amortisman ayrılmadığında Maliye hesap sormaz ama fazla ayırınca soruyor. Sonuçta bunun bir çözümü var. Kıdem tazminatları da ayrılır, kanunen kabul edilmeyen gider olarak yazılır. Bununla birlikte uygulaması olmadığı için değerleme kurallarını koyamadık ve hâliyle meslek mensuplarımızın bu yönü gelişmedi. İlk uygulamada nakit akış tablolarını da hazırlama mecburiyeti vardı. Meslek mensuplarımızın Maliye Bakanlığı ile ısrarlı görüşmeleri sonucu bundan muaf tutuldular. Yasal zorunluluk gelmeyince de kimse öğrenemedi.

Tekdüzen hesap sisteminden önce bazı şirketlerimizin kendilerine ait özel hesap planları vardı. Başka bir şeyle tekrar uğraşmak istemedikleri ve nasıl olsa uygulanmaz diye düşündükleri için tekdüzen hesap planını uygulamak istemediler. TDHP yaylandıktan ancak bir sene sonra yürürlüğe girecekti. Aslında bu sürede Maliye Bakanlığının tutumu ile ilgili büyük şirketler kendi aralarında sürekli yazışıyorlardı. 'Nasıl olsa uygulanmaz biz bunu erteletiriz.' dedikleri fakslar Yüksel Koç Yalkın Hoca ile bizim önümüze gelmişti. Maliye Bakanlığına nazımız geçtiği için 'Eğer siz bunu uzatır vaktinde uygulatmazsanız biz de gazetelere lobi etkisinde kaldığımızı ilan ederiz.' dedik. Neyse ki lobiciliğe kulak vermediler ve uygulamayı 1994 yılında yürürlüğe koydular.

Ayrıca nakit akış tablosunun bir zorunluluk olması ve meslek mensubumuzun bunu öğrenmesi gerekiyordu. Yüksel Koç Yalkın Hoca ile beraber gerek Kızılcahamam'da gerekse her yerde nakit akış tablolarının işleyişini anlattık. İşte bu yapı, değişik şehirlerde meslek

odalarının eğitimlerine destek vererek oluştu. Zaten amacımız bu kültürü aktarmaktı. Ancak ürettikten sonra uygulaması olmayınca nakit akış tabloları kalktı. Dolayısıyla tekdüzen macerası bu şekilde gelişti. Orada da elimizden geldiğince katkı verdik, kitaplar yazdık. Prof. Dr. Orhan Sevilengül Hocayla yazdığımız 'Tekdüzen Muhasebe Sistemi' kitabı arkadaşlarımıza rehber oldu ve birçoğunun temel kitabı oldu *Turuncu Kitap* olarak ün yaptı. Muhasebe standartları yayınlanınca kitabı muhasebe standartları ile uyumlu hale getirerek 'Muhasebe Standartları ile Uyumlu Tekdüzen Muhasebe Sistemi Uygulamaları' adıyla altıncı yayınına 14 baskı olarak devam etti. Sonra yeni hesap planı çalışmaları başladı. Biz yeni muhasebe hesap planı gelecek diye bu kitabın sonraki basımlarını durdurduk. Bu şekilde beklerken on yıl geçti. Kitabın yeni baskısı hâlâ yeni hesap planının yayınlanmasını bekliyor. Ümidi kesersek belki kısa sürede tekrar bastırabiliriz.

Muhasebe mesleğini gerçekten seviyorum. Benim bir arzum, bir hayalim var. Türkiye'deki muhasebe kalitesinin dünyayla eşdeğer seviyeye gelmesi. Bunun için de elimden geleni yapıyorum. Hayatım boyunca önceliğim kariyer ya da para olmadı, bunu isteseydim bir holdingde rahatça çalışabilirdim. Aynı sevgiyi asistanlarımızı da aşıladık şimdi onlar da aynı kültürü sürdürüyorlar. Muhasebe sempozyumlarını hayata geçirdik, akademik yönü olsun diye de dergileri kazandırdık. TÜRMOB'un yurtdışında temsil edilmesi için değişik örgütlerle temaslar kurduk. Hatta Kamil Büyükmirza Hocayla birlikte 1992'de İsrail'in davetlisi olarak Uluslararası Muhasebe Kongresine katıldık. O tarihte İsrail ile Türkiye'nin arası yeni yeni düzeliyordu. Biz de Financial Accounting Standards Board-IASB'ye üye olmaya çalışıyorduk. IASB'ye üye olmak için üye örgütlerden birinin bizi aday göstermesi gerekiyordu. O tarihte de Muhasebe Uzmanları Derneği (TMUD) üyeydi ama onlar da bizi aday göstermedi. TÜRMOB'la aralarında sanki hafif bir gerginlik vardı demiyim ama öncülük de etmediler. Maliye Bakanlığı'na kongre davetinden bahsedince bizi Bakanlık gönderdi. Türkiye'yi temsilen Musevi kökenli bir YMM arkadaşımız ile birlikte üç kişi İsrail'e gittik. Kudüs'te bir muhasebe kongresi yapıldı ve dünyanın her yerinden insanlar geldi. Avrupa Birliği muhasebe ekibinin başkanı ile tanıştık. Türkiye adına kongre yapacağımızı belirterek onları davet ettik ve anlaşmayı hemen orada yaptık. Nitekim 15. Muhasebe Kongremize geldiler. Güney Afrika yetkilileri talebimiz üzerine Türkiye'yi IASB'ye önerdiler. TÜRMOB olarak yurt dışına açılmayı da denemiş olduk. Paramız ve imkânımız yoktu ama Maliye Bakanlığı ikna olunca bizi gönderdi. Türk bayrağını orada dalgalandırdık. İsrail'de bu kadar ilgi göreceğimizi bilmiyorduk. Türkiye olarak adımızı yavaş yavaş duyurduk. Meslek örgütüyüz; bizde bu var sizde ne var diye adım adım ilerledik. Uluslararası boyutta yurtdışına açılmamızın ilk olayı budur. Bu organizasyonun detaylarını Kamil Büyükmirza Hocadan da dinlemenizi isterim. Kısacası iki yıllık sürede uluslararası arenaya katılmayı da başardık. Bizden sonra TÜRMOB yönetiminde görev alan arkadaşlar bu ilişkileri daha da genişleterek TÜRMOB'un uluslararası camianın üyesi olmasını sağladılar.

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu

Arkasından muhasebe standartları gündeme geldi. Aslında sermaye piyasasında muhasebe standartlarına ilişkin ilk düzenleme olan Sermaye Piyasasında Mali Tablo ve Raporlara İlişkin Ülke ve Kurallar Hakkında Tebliğ, Ocak 1989'da yayımlanmıştı. Aynı yılın

haziranında ise 3568 sayılı meslek yasası çıkarılmıştı. Bildiğiniz üzere kısa süre içerisinde önce odaların ardından TÜRMOB seçimleri yapıldı. Aynı dönemlerde TÜRMOB içinde TMUDESK kuruldu. Biz de Yüksel Koç Yalkın Hoca ile çalışıyorduk. TMUDESK başkanı Yüksel Hoca idi. Uluslararası Muhasebe Standartlarını burada yayınlamaya başladık. Yanılmıyorsam o dönem Türkiye'ye 23 tane standardı yayınladık ancak kodları aynen yani birebir değildi. Mesela stok standardı uluslararası uygulamada 2 numara iken bizdeki 2 numarada ise enflasyon muhasebesi yer alıyordu. Belki de o dönem çok önemli bir konu olduğu içindi. Aslında tam olarak önem sırası da diyemeyiz. Zira o dönem ben enflasyon muhasebesiyle ilgili çalışıyordum. Bence o sırada ilk bu çalışma bittiği için ona 2 numarayı verdiler. Süreç bu şekilde ilerledi, standartları tek tek getirdik ve yayınlamaya çalıştık. Dört büyük denetim şirketinin partnerleri uygulamacı olmaları ve İngilizce bilmeleri nedeniyle kurulun çalışmalarına katkı sundular. Türkçeye çevirdik, komisyonlara ayırdık önce kim bitirdiyse o sıraya girdi. Benim zaten tez konum olduğu için hemen bitirdim. Dolayısıyla 2 numara enflasyon muhasebesi oldu ama muhasebe standartları zorunlu bir uygulama değildi. Zaten meslek örgütü ve maliye bürokratları istemediği için pek ilgilenilmiyordu. Ne işe yaradı dersiniz; standartlarla ilgili bir farkındalık ve kültür oluşmasını sağladı. Bir de sermaye piyasasına tabi olan şirketler en azından UMS'nın Türkçesini okuma imkânı buldular. Maliye Bakanlığının TMUDESK'in kurulmasında da bir öncülüğü vardı. Fakat sonuçta TMUDESK'in yayınladıkları işe yaramıyordu. Türkiye'de bir meslek örgütü çalışma yapıyor ve uygulaması olmadığı için bir bağlayıcılığı da olmuyordu. Maalesef durum buydu.

O dönemde Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunun kurulmasının gerekli olduğunu söylerken şanslı bir dönemdeydik. Çünkü içimizden bir meslektaşımız olan Masum Türker Ekonomi Bakanıydı. 1999 yılının Aralık ayında sermaye piyasasıyla ilgili bir mevzuat Meclisten geçerken buraya geçici bir madde ekleyip '*Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu oluşturulur.*' ibaresini koydu. Böylece Muhasebe Standartları Kurulu da resmen kurulmuş oldu. Kurulun üyeleri arasında Maliye bakanlığından iki temsilci, TOBB, Hazine, BDDK ve SPK'dan temsilciler vardı. Bir de YÖK'ten muhasebe hocası olarak gelen isim ben oldum. TÜRMOB'un o günkü yöneticileri temsilci olarak ne beni ne de Yüksel Koç Yalkın Hocayı önermeyip farklı bir yol izlemeyi tercih ettiler. TÜRMOB'dan Bülent Üstünel adında eskiden maliyede de çalışmış çok kibar ve değerli bir üstad gelmişti. Beraber 9 yıl kadar çalıştık, beyefendi bir insandı. Yine de ilk verilecek isim Yüksel Koç Yalkın'ın olmalıydı. Sonuçta Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunda canla başla çalışarak Uluslararası Muhasebe Standartlarını ülkemize getirmeye çalıştık.

Tabii bunları getirmeye çalışırken değişik kesimlerden farklı kişilerle çalıştık. Türkiye muhasebe standartları Kurulunda (TMSK) ilk karar verilmesi gereken husus 'Hangi standart seti alınmalı?' konusu oldu. Avrupa Birliği'nin 4. Yönergesi mi? Amerika'nın standartları mı? Uluslararası muhasebe standartları mı? Yeni yayılan trend, uluslararası muhasebe standartlarıydı ve işte burada bir etkimiz oldu. '*Uluslararası muhasebe standartlarını alalım çünkü dünya o yöne gidiyor.*' dedik. Maliye Bakanı Kemal Unakıtan o dönem bize destek oldu ve UMS'yi benimsedik. Tabii bu işler kolay değildir. Nasıl yapılacaktı? Yine TMUDESK'te olduğu gibi kendi üslubumuza göre yazıp kendi numaramızı mı verecektik? Yoksa onların sıra numarası aynen devam mı edecekti? Biz onların numarası aynen devam etsin dedik. Çünkü Avrupa Birliği'nden ekipler gelip gidiyorlardı. '*Sizde standart var mı?*' diye soruyorlardı. Ben

de hesap planı ve finansal tablolarımız olduğunu söylüyordum. *'Peki sizdeki hangi paragraf, bizim 4. yönerge'deki hangi paragrafta eşdeğerdir? Bize bunu mutlaka bildirin.'* gibi detaylı sorular yöneltiyorlardı. Aksi durumlar gereksiz bir şekilde karışıklığa neden olmaktaydı. Ayrıca gelen kişiler çoğunlukla tecrübesiz, çok fazla yetkinliği olmayan gençlerdi. Bu gibi nedenlerden ötürü bunları alıp aynen İngilizceden Türkçeye çevirelim dedik. Böylece bize *'Muhasebe standardınız var mı?'* dediklerinde *'Var, bakın sizin standardınızın aynısını çevirdik.'* dediğinizde o zaman Türkçeden İngilizceye tekrardan çevirme derdi de olmayacaktı.

Dolayısıyla İngilizceden Türkçeye çeviririz, varsa bir eksiklik sonra düzeltiriz mantığıyla hareket ettik. Komisyondaki oylamada bazı arkadaşlarımız buna itiraz ettiler. *'Biz Türkiyeyiz şartlarımız farklı, kendimize özgü standartlar belirleyelim.'* görüşünü savundular. Oylama yapıldı 6 kişiye 3 kişilik muhalefetle bizim dediğimiz şekilde geçti. Allah rahmet eylesin Kemal Unakıtan o zaman Bülent Üstünel kendisine standartları doğrudan alacağımız hakkında bilgi verirken bir arkadaş atılıp *'Bu kararı oy çokluğu ile aldık ama biz standartların Türkiye'nin koşullarına göre yazılmasını istiyoruz.'* deyince Kemal Unakıtan itiraz ederek elini masaya vurdu ve *'Benim muhasebecim dünya ne uygularsa onu uygulayacak, uluslararası bir muhasebeci olacak ben de bu kurulun arkasındayım. Muhasebe standartlarımız, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu ne diyorsa o şekilde olacaktır.'* dedi. Bakanın desteğine müteşekkirdik ve birebir uygulama zihniyetiyle yola çıktık.

Tabii bunun yayınlanması için telif sözleşmesi imzalanması gerekiyordu. Maliye Bakanlığı ve Dışişleri bakanlığı hep arkamızdaydı. Yurt dışına; telif sözleşmesi veremeyeceğimizi çünkü standartları parayla başkasına satmayacağımızı, bu standartların sadece resmî gazetede yayınlanacağını ve gazetenin de ücretsiz olduğunu anlattık. Tabii yine de kendilerine bir yılda belli bir telif ücreti şeklinde genel bir ödeme yapılabileceğini söyledik. Ancak İngilizcesini basar da satarsak satıştan para verebileceğimizi bunun dışında ödeme yapılmasının mümkün olmadığını anlattık. Nitekim bu görüşmelerde sözleşmelere bu maddeler de eklendi.

Arkasından yine başka bir önemli konu şuydu; standartlar yayınlanmadan önce Meclisimizden geçecekti. Meclisten geçerken *'Biz buna uluslararası diyemeyiz. Türkiye Muhasebe Standartları demek istiyoruz.'* diye direttik. Yani yabancıların UFRS dediğine TFRS, UMS dediklerine ise TMS demek istediğimizi kendilerine ilettik. Önerimizi kabul ettiler ve sadece bize izin verdiler. Bakın bunu hep hatırlayın. Biz Türkiye'de uluslararası muhasebe standartlarını TMS/TFRS olarak temsil ediyoruz. İngilizcesinin birebir çevirisinde sadece bize izin verdiler. Bizden sonra başka ülkeler de aynısını yapmak istedilerse de izin vermediler. Kimse ne faydası olduğunun farkında olmasa da bu hakkı dünyada ilk ve tek biz elde etmiş olduk.

Tabii yurtdışındaki yetkililer, standartların orijinalini Türkçeye çevirirken kendi ekiplerini kullanmak istediler. Ancak biz onaylamadık zira özellikle Türkçedeki muhasebe terimlerini bilen kişilerin çevirmesinin kaliteli çevirim için gerekli olduğuna inanıyorduk. Aksi halde ortaya bugün arama motorlarında yapılan çeviriler kadar tuhaf ve yanlış metinler çıkabilirdi. Onlar da çeviriyi yapacak kişilerin özgeçmişlerini istediler. Üniversite hocaları başta olmak üzere BDDK, Hazine ve SPK'dan temsilciler ile uygulamacı olup İngilizce bilen dört büyük bağımsız denetim şirketinin yöneticilerinin de katıldığı bir ekip belirledik. Bu 50-

60 kişinin kimler olduğu muhasebe standartları kitabının ilk baskısında yazar. Çeviri ekibimizi onayladılar ve öncelikle belirledikleri 1000 kelimeyi Türkçeye çevirip kendilerine bildirmemizi istediler. Türkçesine çevirirken; tek tek ve karşılıklı şekilde birinin çevirdiğini öbürüne test ettirerek; grupta doğru kelimeleri seçmeye çalıştık. Sonuçta tek birine karar verip ilerledik. Mesela *fair value* denilen kavrama ne diyelim dedik ve *gerçeğe uygun değer* dedik. O zaman standartlarda İngilizce o teriminin geçtiği her yerde ilgili kelimenin aynı şekilde geçmesi gerekiyordu. Türkçe metinlerimizi de bu şekilde kontrol ediyorlardı. 1000 kelimelik listeyi bize bu nedenle göndermişlerdi. Bu İngilizce terimler Kamu Gözetimi Kurumunun web sitesinde muhasebe standartları bölümünde herhalde saklanıyordu.

Yurt dışı uygulamalara bakıldığında elbette standartlar kabul edilip ülkemizin kendine özgü üslubuyla yazılabilirdi. Birebir çevirmemizin nedeni; her geldiklerinde *'Bu bizim standarda benziyor mu? Türkçeyi bir daha İngilizceye çevirin bakalım hangi paragraf bizim paragrafın eşdeğeri?'* gibi zorlayıcı sorulardan kaçınmaktı. Ayrıca Türkiye'deki denetim şirketlerimizin kullandıkları tablolarda uluslararası standartlardaki hangi paragrafta karşılık geldiği net şekilde belirlenmiş oluyordu. Bu da borsa şirketlerinde ya da sermaye piyasalarında açıklık ve kolaylık sağlıyordu. Böylelikle UFRS aynen uygulanarak Borsa şirketlerinde kullanılan mali tabloların yurtdışıyla birebir uyumu da sağlanmış oldu.

Yeni Türk Ticaret Kanunu Hazırlıkları

TMSK'da 9 yıl görev yaptım. Ardından o dönemde 50 yıldır değişmeden uygulanmakta olan Ticaret Kanununun değişmesi gündeme geldi. Prof. Dr. Ünal Tekinalp Hoca önderliğinde çalışıldı. Üniversitemizdeki ticaret hukukçusu bir arkadaşımınla sohbet ediyorduk. TTK Komisyonunda görev yaptığını ve AB yönergesinde yer alan bilanço gibi mali terimleri çevirdiğini söylemişti. Kendisine TMSK olarak muhasebe standartlarını yayınladığımızı ve yeni Ticaret Kanununa 1978'de yayınlanan eski Avrupa Birliği yönergesindeki tanımını koymanın anlamlı olmayacağını anlattım. Tekinalp Hocaya selam söylemesini ve TMSK'yı komisyona taraf olarak çağırmasını rica ettim. Diğer yandan da TMSK Başkanı Bülent Bey'e arkadaşısı olan Tekinalp Hoca ile görüşüp mutlaka bizi komisyona davet etmesi gerektiğini söyledim. Tekinalp Hoca çok aydın bir insandır. Sonuçta bizi ve TÜRMOB'u komisyona çağırdı. Komisyondaki bütün çalışmalarında kimin ne söylediğini teybe de alıyordu. Bülent Bey, TMUDESK'in sekreteri SPK temsilcisi Zafer Sayar Bey ile üçümüz beraber gittik. Ben söz alarak *'Sayın Hocam siz 350 sayfa yazmışsınız, çalışmışsınız ama TMSK yeni kuruldu ve muhasebe standartlarını bizler yayınlıyoruz. Şimdi sizler yeniden kanundaki kavram ve terimleri yazarsanız karmaşaya neden olabilir. TMSK'ya atıfta bulunup muhasebe standartlarının yazılmasında yetkili olduğunu belirterek detaya girmemeniz daha uygun olacaktır.'* dedim. Tekinalp Hoca ikna olduğunu, diğer komisyon üyelerini ikna etmek için bizi yeniden çağıracağını söyledi. Bu şekilde ikna oldular hatta o maddeleri TMSK olarak zaten bizler yazdık. TTK 88. maddeyi *'Türkiye'de muhasebe standartları, uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanır. Bunu hazırlama yetkisi Türkiye Muhasebe Standartları Kurulundur.'* şeklinde sayın Bülent Üstünel ile birlikte yazarak Tekinalp hocaya gönderdik. Ancak o tarihlerde KOBİ'ler için uluslararası standart yayımlanmamış taslak metin vardı. Bu nedenle TTK taslağının 88. Maddesine o zaman bir paragraf ekleyerek *'Muhasebe Standartları*

Kurulu, KOBİ'ler için de muhasebe standardı yayınlamaya yetkilidir ama bunu yaparken yurt dışı uygulamaları da göz önünde bulundurur.' diye bir cümle ekletmiştik. Ayrıca denetim ilkelerinin olduğu maddelere ve TTK 514. ile 515. Maddelerinin yazılımında da katkımız oldu. Defter ve belgelerin muhasebe standartlarına göre düzenlenmesiyle ilgili maddelerin de TTK da olmasını sağladık. Fakat 2012'de Tekinalp Hocanın hazırladığı 6102 Sayılı TTK yürürlüğe girdikten sonra iş dünyasının ve Maliye'nin müdahalesi ile yeni bir kanun geldi ve denetim sınırlandırıldı, bazı maddeler değiştirildi. (6335 Sayılı Kanun)

Bu arada TMSK lağvedilip onun yerine Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) kuruldu ve yetkisi hem muhasebe standartlarını hem denetim standartlarını yayımlamak ve bağımsız denetimin gözetimini yapmak şekilde genişletildi.

Aslında **6335 sayılı kanun değişikliğinde**, TTK'nın 88. maddesinin ilk kısmı duruyordu ama alt kısmı değişmişti. Şöyle ifade edeyim '*KGK muhasebe standartlarını belirlemeye yetkilidir.*' dendi ama burada '*UMS'ye uygun hareket eder.*' ifadesi yoktu. KGK bunu bildiği şekilde ve yine olması gerektiği gibi çıkarsa da sonuçta bağlayıcı olan '*Muhasebe standartlarını belirlerken uluslararası standartları gözetir.*' ifadesi kalkmış oldu. Böylece dağ fare doğurdu olayı yaşandı. O kadar uğraştık. Eğer muhasebe kayıtlarının muhasebe standartlarına göre yapılacağı hükmü kalsaydı şu anda yaşanan ikili sorun da olmayacaktı. Yani kayıtları VUK ve tekdüzene göre tutup, sonra tekrar UFRS'ye dönüştürmek gerekmeyecekti.

Bu durum ülkemizdeki muhasebe uygulamasını zor duruma düşürse de geldiğimiz yol yine de fena değil. Türkiye Muhasebe Standartlarının Türkiye'ye geliş hikâyesi böyledir. Biz çok çaba sarf ettik, TÜRMOB'a el altından haber yolladık. Çünkü biz bu işler olurken TÜRMOB yönetiminde değildik. Ancak bu konunun önemini TÜRMOB gibi meslek örgütleri ve odalarına dahi anlatmakta ilk anda zorluk çektik. Çünkü sistem değişikliği meslek mensubunu da zorlayacaktı. Yeni bir öğrenme sürecine girilecekti. Ancak bunun mesleğin gelişimine ve meslek mensuplarına yeni olanaklar getireceğini, çekinmeye gerek olmadığını anlatmaya çalıştık. Sanırım hâlen tereddüt yaşamaktalar zira çok isteselerdi Maliye Bakanlığı'na baskı yaparlardı diye düşünüyorum.

Bu arada uluslararası KOBİ standardı yayımlandı. O dönemde küçük ve orta boy işletmeler için yani KOBİ'ler için standartları bizde TMSK olarak yayınladık. TMSK'da çalıştığım dönemlerde iktidara '*Sizin bu konudaki düşünceniz nedir? Türkiye'ye KOBİ'ler için böyle bir düzenleme gelsin mi yoksa mevcut muhasebe sistemi uygulama genel tebliğine göre mi devam etsin?*' diye sorduk. Hükümet yetkilileri dünyadaki sistemin aynısını getirmemizi istedi. Avrupa Birliği müktesebatı mı yoksa uluslararası uygulamalar mı alınsın dediğimizde ise '*Uluslararası yoldan gidelim çünkü bütün dünya o yoldan gidiyor.*' dediler. TMSK olarak o dönem KOBİ standartlarını da birebir çevirdik. Uygulaması da 2016'da başlayacaktı ama bu arada bazı değişiklikler oldu ve Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) kuruldu. KGK o yetkiyi alınca bekledi ve KOBİ standartlarını aynen uygulamadı. 2018'de KOBİ TFRS olarak değil de BOBİ FRS olarak yayınladı. Tabii ikisi arasında fark var; KOBİ dediğimiz zaman küçük ve orta boy firmalar söz konusuydu oysa BOBİ'de büyük ve orta boy firmalar söz konusudur. Dolayısıyla büyük firmalar da bu kapsamdadır. Eğer borsada işlem görmüyorsa veya güvenilir kişi sıfatıyla başkalarının fonlarını bulandıran, çalıştıran durumda değilse yani banka, sigorta şirketi gibi finans kuruluşu değilse TMS/TFRS uygulamak zorunda değiller. Yani KAYİK dışındaysa

BOBİ FRS uygulama yetkisi var. En son baktığımda sayı artmıştı. Yaklaşık on bin firma bağımsız denetim kapsamındadır. Bunun yaklaşık iki bini KAYİK yani tam set TMS/TFRS, diğerleri BOBİ FRS uyguluyor.

Son zamanda bir de KÜMİ FRS çıktı. Küçük ve mikro işletmeler için bir taslak hazırlandı ve çalışmalar bitti. Bunun yürürlüğe girmesi ile birlikte denetim kapsamında olmayan şirketler bunu uygulayacaklar. Tabii ne ölçüde uygulanacak, nasıl mecbur edip de uygulatacağız bunlar ayrı sorunlar. Firmaların bankadan kredi alması ya da ihaleye girmesi durumunda uygulanması şeklinde bir zorunluluk getirilebilir.

Bu süreçte KGK'nın çalışmalarında da dolaylı olarak görev aldım, yayınlarında görüş bildirdim. Yani bu camiada muhasebenin iyileşmesi için olabilecek her katkıyı elimden geldiğince, kendi doğrularıyla yapmaya çalıştım. Son yaptığım çalışma da hesap planıydı zaten. Biz hesap planını TMSK zamanında yapmıştık. Maliye Bakanlığına sürekli bilgi verdim ama el sıkışma noktasına geldiğimizde veya tam bir karar verildiğinde ilgili bakan ya da kişiler değişti. TMSK değişti, yeni gelen, eski giden derken taslak yeniden gündeme geldi, orada yeniden çalıştık. Masum Türker Hoca da çalışmalara katıldı. Hiçbir zaman '*Ben bu ülkede ekonomi bakanlığı veya TÜRMOB başkanlığı yaptım Sıradan bir komisyon üyesi olamam.*' demedi. Mesleğe olan sevgisini hep takdir etmişimdir. Benzer tavır, şahsım için de geçerlidir. Komisyon başkanının kim olduğuyla hiç ilgilenmedim. Beni, ilgilendiren tek şey ortaya çıkacak metin ve bu metnin ülkemize katkısı olmasıdır.

Velhasıl son hesap planı da bitti ve yayına hazır bir şekilde Maliye bakanlığını bekliyor. Çünkü bakanlık yayınlarsa bir anlam ifade edecek. Sayın Naci Ağbal Maliye bakanı iken vergi konseyi üyesi olarak görev almamı istedi. Vergi Usul Kanunu'nun muhasebe standartları ile uyumlaştırılması çalışmalarında çok emek verdik. Metin hazır ve önlerinde beklemektedir. Maliye Bakanlığında da alt komisyonlarda da meslek mensuplarının ve şirketlerin istediği birçok olayı gündeme getirdik. Bunlar hep değerlendirildi. Mesela kıdem tazminatı karşılığı ve garanti karşılığının kanunen indirimi kabul edilen gider olması, değerlendirme ilkelerinde uyum gibi birçok konuda standartlarla vergi uygulaması arasındaki uyumsuzluğu mümkün mertebe azaltacak çalışmalar yürüttük. Tabii ki hiçbir zaman matrahtaki vergi kârı ile muhasebedeki ticari kâr aynı olmaz. Vergi Usul Kanunu ile muhasebe standartlarını tamamen uyumlaştırmak mümkün olmayabilir. Yine de asgari düzeyde mesela amortisman politikalarını uyumlaştırabiliriz. Kalan kısım kanunen indirimi kabul edilmeyen gider olarak kaydedilirse sorun kalmaz. Yani bu tür önerileri de hazırladık. Bunlar yayınlanırsa ben de jübilemi yapacağım. Şimdilik en büyük beklentim yeni hesap planının yayımlanması ve VUK'daki değerlendirme hükümlerinin mümkün olduğu ölçüde muhasebe standartlarıyla uyumlaştırılmasıdır.

Akademik Faaliyetler

Her sene, genelde ocağın ilk haftası bütün üniversite hocalarımız ile çalıştaylar yapar, kurduğumuz komisyonlarda güncel konuları tartışırız. Bu etkinlikleri Kızılcıhamam'da yapıyoruz. En son yüz yüze etkinlik olarak 4 Ocak 2020'de yaptık. Ardından pandemi kısıtlamaları başladı. 2021 yılında ise internet üzerinden yapacak şekilde koordine oluyoruz. YMM odalarını da özellikle davet ediyoruz. Bazıları severek gelip komisyonlarda görev almak

istiyorlar. Bu çalışmalar sonucunda Vergi Usul Kanunu ile ilgili uyumlaştırma çalışmalarını, vardığımız sonuçları metin olarak Maliye Bakanlığına sunduk. BOBİ FRS yayınlanmadan önce taslakları tartıştık, eksiklikleri belirttik. KGK da önerilerimizi dikkate alarak düzeltti. Bize her zaman teşekkür etmiş ekipleriyle beraber çalışmalarımıza katılmışlardır. Bu çalışmalardan da mümkün olduğunda elimi çekmiyor ve görüş veriyorum. Sonuçta doğru tek değildir. Asıl önemli olan Türkiye'nin geleceği için uluslararası camianın söylediğine yakın bir doğru seçmektir. Rahmetli hocalarımızdan biri “Sizin kalbiniz ‘muh muh’ diye çarpıyor.” derdi. ‘muh muh’ yani ‘muhasabe muhasabe.’ Bizim kalp ritmimiz meslekle ilgili ve tamamen gönüllülük esaslıdır. Ne bir şirket sahibi ne de denetçiyim. Ben Türkiye için çalışıyorum. Vaktiyle biz muhasabe öğretim üyeleri olarak çeşitli üniversitelerden 17 hoca bir araya gelerek Muhasebe ve Öğretim Üyeleri Bilim ve Dayanışma Vakfını (MÖDAV) kurmuştuk (1995). Bu vakfın kurucu başkanlığını yaptım her hocamız en fazla iki dönem başkanlık yapabilir, böylece her mütevelli heyetin başkanlık yapması teşvik edildi. Gönüllülük esasına göre çalışan bu vakfımız da muhasabe biliminin gelişmesine, yeni muhasabe bilim insanlarının yetişmesine, yayınladığı dergisi, düzenlediği uluslararası konferansları, üniversite ziyaretleri, çalıştayları ve düşünce kamplarıyla katkı vermeye devam etmektedir. Ben de elimden geldiği ölçüde bu vakfın faaliyetlerine katkı vermeye devam ediyorum.

Yayınlarmızdan bahsederek; Maliyet Muhasebesi, Finansal Tablolar Analizi, Tekdüzen Hesap Planı, Muhasebe Teorileri, Enflasyon Muhasebesi, Sektörel Muhasebe Pazarlama Maliyetleri ve Muhasebesi gibi birçok kitabım vardır. Hepsini benim çocuklarım, nasıl ki çocuklar ayırt edilmiyorsa işte öyle. Ders seçerken dahi böyle; dersi programıma alırken zamanım olmasa bile mesela maliyet muhasabesini çok sevdiğim için vazgeçemiyorum. Ne yapayım ben analizi çok seviyorum, muhasabe standartları da benim dünyam. Denetim standartlarını kendi üniversitemde doktora düzeyinde, muhasabe standartlarını hem doktora hem yüksek lisans düzeyinde, maliyet ve analizi de yüksek lisans düzeyinde veriyoruz. Hepsini bizim alanımız, farkı yok. Elin parmakları gibi vazgeçilmiyor hiçbirinden. TÜRMOB da benim, onları da çok severim. Onlar bazen fark edemese de nasihat ettiğimizde alınsa da dışarıdan hep desteklemiştir. Çünkü biz onların iyiliğini istiyoruz. TÜRMOB’un bütün etkinliklerine hasta olmadığım sürece katılmışımdır. Derginin çıkarılmasında hep arkasındayım, mesela kendi makalelerimi orada özellikle yayınlıyorum ki meslek mensubu da ilgi gösterebilir, dergi daha fazla okunsun. Asistanlarımızın hazırladığı çalışmaları Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi’ne yönlendiriyorum. Elimizden geldiği kadar destek oluyoruz. Tabii onlar da canla başla çalışıyorlar, inşallah daha başarılı olurlar.

Muhasebe Teorileri Kitabı

Hamdi Aydın Hoca ile birlikte 1987 yılında tamamladığımız Muhasebe Teorileri isimli kitabımızı da yenilemek istiyoruz. Çünkü şimdilerde kaynak açısından daha şanslıyız ama bakalım fırsat bulabilecek miyiz? Aslında çok eskimedi içindekiler sadece muhasabe standartlarındaki gelişimi ilave etmek gerekiyor. Aynı şeyler geçerliliğini koruyor zaten. Tabii önce sırasıyla elimdeki işleri bitirmeliyim. Tekdüzen bekliyor, denetim kitabımız bekliyor. Pandemi döneminde daha da yoğunlaştık. Her yerde muhasabe standartları anlatıyorum. Bildiriler, teksirler, sunumlar birikti. Fakat henüz istediğim kaliteye çıkaramadım hâlen çünkü

yeterince ilgilenemedim. Aslında şunun içindi; ben etiğe önem veririm. Muhasebe Standartları Kurulunda çalıştığım 9 yıllık dönemde; bilgilerimi kitaba döküp sanki bundan para kazanacaktım gibi bir şey algılanmasın diye yayınlamadım.

80'li yıllarda Hamdi Aydın Hoca ve ben birer sene yurt dışına gitme şansı bulduğumuz sırada edinebildiğimiz pek çok kaynağı bulup getirdik. 1 yıl kalmak bile bir şanstı zira o dönem yurt dışına çıkmak çok zordu. Doktorasını tamamlayan akademisyenlere bilgi ve görgülerini artırmaları için verilen bir haktı. Ben de en yakın mesafe ve yer ayarlama konusunda kolay olması bakımından eşim olan Abdurrahman Akdoğan hocayla İngiltere'yi seçmiştik. İyi ki seçmişiz zira çok memnun kalmıştım. Çünkü o tarihlerde enflasyon muhasebesi konuları en çok orada gündemdeydi ve başka çalışmalar da yürütülüyordu. O konuları yerinde ve doğrudan kaynakları ile görüp inceleme fırsatımız oldu. Enflasyon konusunda ilk kitap yazarlardan biri ben diğeri de Nuri Uman Hoca idi. Döndüğümde tekdüzen hesap planı tebliğini de hazırladık. Zaten yeni bir konu bulmak ve üzerinde araştırma yapmak akademisyen olarak görevimizdi.

Geri döndüğümüzde yeterli kadro yoktu. Muhasebe Teorileri kitabını iki kişi yazdık. Çünkü Hamdi Aydın Hoca'nın da o tarihlerde uğraştığı tez konusu buna yakındı. Benim uğraştığım mesela enflasyon muhasebesi ile ilgili kârın tespiti, gelirin ölçümü gibi detaylar doçentlik tezindeki ana konuda zaten vardı. Dolayısıyla o tarihte hem teorik yapıya çok hakimdik hem de elimizde çeşitli kaynaklar vardı. Böylece bunların hepsini birleştirdik. VUK zaten hep önümüzde ve muhasebenin temel kavram ve ilkeleri de zaten Amerikan menşeli kitaplarda olduğu için finansal bilginin özellikleri gibi birçok konuyu biliyorduk. Bizim o tarihte yazdığımız finansal olaylar kavramsal çerçevede yazılı şeylerdir. Yani muhasebe camiasında yeni uygulamalar dediğimiz konular; eski uygulama ve konuların revize edilmiş hâlidir. Tabi bilgilerin dizilimindeki uyum yanında bu uluslararası birikimleri özgün bir tarzda verebilmek, okuyucunun zihninde kopukluğa yol açmamak yani metakognisyon denilen bir örüntüyle sunabilmek adına çok uğraştık. Ayrıca konuların kitapta sunulmuş şekli, sorulan sorular, bunlara verilen cevaplar ve sorunlara yaklaşımın felsefik temelde olmasına özen gösterdik. Diğer taraftan görev aldığım çeşitli komisyonlarda o dönemde verilen görüşlere de değindik. Yeni Zelanda ve başka ülkelerdeki komisyonların görüşlerinden örnekleriyle bahsettik. Yani tek tek işin içine girmeden yazılmaz, bir yerden alıp kopyalayıp üretim yapılmaz, işin ruhuna girmek gerekir. Dolayısıyla akademi dışındaki çalışmalarımızın da faydasını gördük.

İngiltere'de çok sıkı çalıştım. Devletimiz sınırlı imkânlarına rağmen bize kaynak ayırmıştı. Zamanımız da dardı. Ben de az olan paramla idare edip araştırma dışında bir şeye yönelmedim. İlk işim İngiltere'nin TÜRMOB'u sayılan ICAEW'ine giderek Türkiye'de doktoramı tamamladığımı ve muhasebe alanında araştırma yapmak için kaynaklarından yararlanmak istediğimi belirttim. Benim muhasebe alanında doktora yaptığımı öğrenince çok şaşırdılar. Çünkü o dönemde muhasebe alanında doktora yapmak çeşitli nedenlerle çok zordu. ICAEW'de kaynaklardan fotokopi almak için sayfa başına 15 pens ödemek gerekiyordu. London of School'da ise 4 pense fotokopi çekebiliyordum. Para sıkıntısı nedeniyle kitapları alır London of School'a götürür fotokopilerini çeker tekrar geri teslim ederdim. Diğer yandan hocaların nasıl ders anlattığını ve sistemin işleyişini görmek için London of School'a da kayıt yaptırmıştım. Devletimizin bütçesinde yeterli para yoktu. Olanı da düzenli gelmiyordu. Sanırım

Bülent Ecevit hükümeti zamanıydı. Yurt dışında iken elimizdeki parayla idare etmek zorundaydık. Elçilikler bile parasını almakta zorlanıyordu.

Devlet, paramızı ailemiz adına yatırıyordu ancak Merkez Bankasında para olmayınca o dönemde transferler zorlaşıyordu. Benim ailem Kanada'da yaşadığı için bana destek olurlardı. Bizim dönemimizde Ankara Akademisi doktorasını tamamlayanları bir yıllığına bilgi ve görgülerini artırmak için gönderirken; şu anda doktora yapmaya gönderilen gençler 4-5 yıl yurtdışında kalıp dünyanın parasını harcıyorlar ve genelde dönmeyip orada kalmayı tercih ediyorlar. Oysa önceki gibi sadece doktorasını yapanları 1 yıllığına gönderirseniz giden kişi sayısı artacağından daha fazla kişi yurtdışını görme fırsatına kavuşur. Bu nedenle bence bizim dönemimizdeki sistem daha iyiydi. İngiltere'de kaldığım dönemde Oxford Üniversitesinde de kütüphaneden yararlanmak üzere izin aldım ve oradaki bütün yayınlarından 8 ay boyunca yararlandım. Çünkü kendi ülkemizde kaynak kitap bulmakta zorlanıyorduk. Türkiye'de iken paranız olsa da yurtdışından getirme imkânınız olmuyordu. Yani bizim nesil kaynak bulmakta zorlanarak fedakârca yetiştirdi. Ben ve bütün arkadaşlarım kendi imkânlarımızla bulduğumuz kaynaklarla o dönemdeki yeni konularla çalışarak Türk muhasebe literatürüne katkı vermeye çalıştık. Kaynak bulmak çok zor olduğu için Londra'dan Abdurrahman Akdoğan Hocayla birlikte dönerken belki de 10-12 valizle geldik. Bu bavulların hepsi kitap doluydu, çoğu da fotokopydi. Uçakla bile gelemedik trenle geldik. Hatta gümrük memuru görünce şüphelenip rüşvet almak umuduyla bavullarımızı açtırmak istedi. Biz de 'Aç gör bak içinde ne var.' dedik. Açtı baktı, kitapları görünce şaşırıldı kaldı.

Bugün geçmişe dönseydim; farklı yapacak bir şeyim olmazdı fakat şunu söyleyebilirim; bugünkü imkânlar o zamanlar olsaydı çok daha önemli şeyler başarabilirdik ve sadece Türkiye'de değil dünyada aranan bir isim olurduk. Çünkü bugünün dünyasında teknoloji ve iletişim araçları çok gelişmiş durumda. O dönemde kaynağa ulaşmak ve kitap bulmak güç olduğundan makale yayınlamak da 1-2 yıl sürerdi. Ama şu anda ortam öyle değil zira bugün gençlere sunduğunuz ortamlar 1973'te bize sunulsaydı benim ve birçok akademisyen arkadaşımın şu andaki pozisyonu çok farklı olurdu. Bunu yaptığımız çalışmalarını dikkate alarak söylüyorum.

Bizim zamanımızda bir kitabın Türkiye'ye gelmesini bekler, sonra okur, çalışır, makale yazar ve daha sonra yayınlamak için dergi arardık. Üniversite dergilerinde sıraya girerdik. Bugün buraya kadar bu şartlarla gelebildik. Yine bugüne baktığımızda hiçbirimizin yurtdışındaki meslektaşlarımızdan geri kalan bir yanı yoktur fakat daha iyi olabilirdik. Bir kişi araştırmacı değilse yazılan şeyin aynısını alıp kopyala yapıştır ile bunu ben yazdım diyorsa o zaten bilim insanı değildir. Biz akademik çalışmalarda emek ararız. Mevcut yayınlardan yararlanırız ama kişi kendi üretmeli, olaya hakim olmalı. Eskiden tabii kitap yazmamız çok zaman alıyordu. Çünkü önce elimizle sonra matbaaya vermek için tekrar daktiloda yazıyor ya da başkalarına yazdırıyorduk. Matbaada harfler kurşunla tek tek dizilirdi ve en küçük bir hatada sorun olurdu. Ayrıca üniversitelerin bütçelerinde para olmazdı. Yani siz istediğiniz kadar üretin bastırılmıyordunuz, öyle imkânsızlıklar vardı. Dolayısıyla bizim nesil gerçekten zorlanarak eserler üretti. Şimdiki nesil rahat, her şey kolay. Siz yeter ki üretmek isteyin.

İş ve Aile Dengesi

Muhasebenin özünde denge vardır. Dolayısıyla aile ile iş arasındaki dengeyi de iyi kurmak gerekir. Nalan Akdoğan olarak piyasada iyi anılırım ama evimde normal bir ev kadınıyım. Ev hayatını sürdürürken ben şu oldum bu oldum diye havalara girmeye gerek yoktur. Normalde hiç okumamış bir kadın neyse evinizde öyle olacaksınız ki ev hayatı yürüsün. Tabii ki eşinizin size destek vermesi önemli. Zira ben o yönden şanslıyım. Çünkü benim meslektaşım olan ve kariyerimde ilerlememi sağlayan, kıskançlık yapmayan ve hep destek olan bir eşim oldu. Sırasında çocukları bırakıp Kars, Van, Antalya'ya gitmem gerektiğinde çocuklarla ilgilenecek birine ihtiyaç oluyordu. Dolayısıyla ev ortamının buna imkân vermesi önemlidir. O bakımdan kadın olarak eşleri buna hazırlamak lazım; bir kariyerimiz ve buna bağlı çalışmalarımız olduğunu kısacası çalışmamız gerektiğini anlatmamız lazım. Bunu yapabilirsek bir problem yaşanmaz. Ayrıca gittiğim yerlerde kendimi bir kadın gibi görmedim. Çevremde de kaliteli insanlar olduğu için her zaman rahat hissettim. İş hayatında da her zaman hakkını vermeye çalıştım. Eğer benim adım Nalan Akdoğan ise ve bir konuda görüş veriyorsam ona ciddi emek veriyorum. Öyle rast geldiği şekilde konuşmamaya özen gösteririm. Aksi halde konuştuğunuzda insanlar sizin sözlerinize önem vermezler. O yüzden ben araştırma yapan gençlere; kopyala yapıştır ile makale yapmamalarını öneriyorum. Özensiz şekilde, kopyala yapıştır ve birkaç tane anketle makale olmaz. Önce benimseyip içine girmeleri, içselleştirip sonra yazmaları gerekir. Belki kaynakta 'Ali bunu dedi.' diyor, onu da bir test et, önce ilk kaynağa git, belki Ali yanlış söylüyor. Ben hep ilk kaynağa giderim. Yani KGK'nın bir tebliği varsa ona giderim, yazılmış zaten, ilk kaynak budur. İlk kaynak varken başkasının yazdığına gitmeye gerek yoktur. İlk kaynağa gidemiyorsam da sadece güvendiğim kişilerin çalışmalarından yararlanırım. Bugüne kadar her yerde bildiriler sunduk ve çoğu kez bunlar hiç yayınlanmadı veya makaleye dönüştürülmedi. Bizden sonra bazı gençler bu bildirileri alarak tam olarak anlamadan makaleye dönüştürüp yayınlıyorlar. Hatta lütfedip adımızı bile yazmıyorlar. Biz makale olarak yayınlamadığımız için kendi isimlerini rahatça kullanıyorlar. Bizim adımızı yazarsa yaptığı iş de anlaşılacak ama biz okuyunca zaten durumu anlıyoruz.

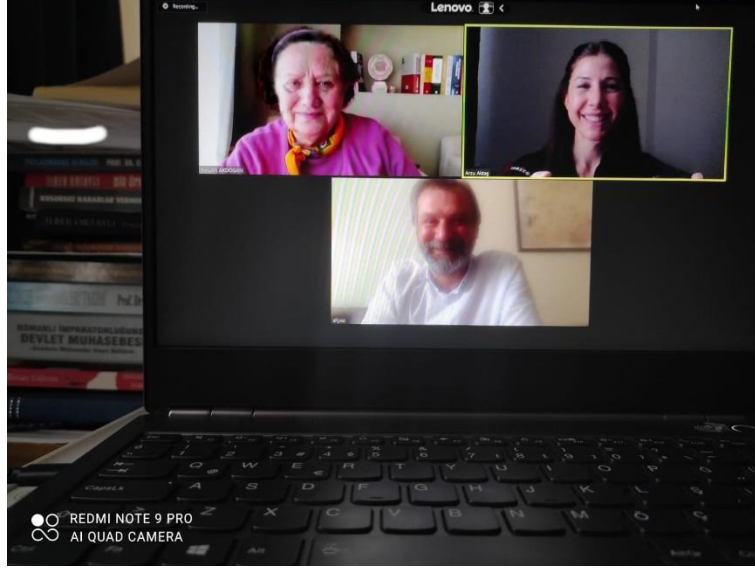
Bir konu yazılırken kişi önce kendisine mal etmeli ve işin özüne saygı duymalıdır. Bu yolda gidenler başarılı ve güzel çalışmalar üretiyorlar. Bir de dünyadaki gelişmelerin takip edilmesi gerekir. Yakın zamanda Kars'taki mali müşavirlere verdiğim eğitimde de bunu söyledim. Sabah ofislerini açarken sadece Maliye Bakanlığı'nın sitesindeki yayınlara değil KGK'nın yayınladığı bir şey var mı diye de bakmaları gerektiğini anlattım. Yani meslek mensupları olarak bunları da günlük hayatımıza almamız ve takip etmemiz gerekiyor ki belli bir yere gelebilelim. Ayrıca kadın meslektaşlarımızdan birçoğu başarılı. İlk kadın muhasebecilerden benim büyüklerim olarak Özgül Cemalcılar Hoca'yı söyleyebilirim. Birlikte çalışmadım ama kadın hoca olarak söylüyorum. Özgül Cemalcılar hayattadır, Allah uzun ömürler versin. Benim hocam ise Rahmetli Prof. Dr. Jale Sihay idi. Prof. Dr. Yüksel Koç Yalkın da bir muhasebe duyanıdır ve benim ablamdır. Biz TÜRMOB'da onunla birlikte çok çalıştık. Sağlık sorunları nedeniyle bu camiadan çekildi ama ismi, eserleri devam ediyor. Çok emeği geçti, birlikte çalıştığımız için biliyorum. 9 Eylül Üniversitesi'nde Oya Yıldırım vardı, o vefat etti. Aslında kadınlar listesine bakarsak epeyce varız. Zaten benden sonra kadın hocalarımızın sayısı arttı. Benden önce Prof. Dr. Jale Sihay hocamız kadın asistan almıyordu. Zira ev hayatı

ve hamilelik gibi nedenlerle eskiden kadın asistan yerine erkek asistan tercih edilirdi. Ama Jale Hoca '*Sana kıyamadım, o kadar çalışkandın ki üstünü çizemedim.*' dedi.

Başkent Üniversitesi'nde de muhasebe bölümünde kadın çalışan sayımız artıyor. Ama İngiltere'ye TÜRMOB konumundaki Muhasebe Enstitüsü'ne gittiğimde, muhasebe alanında doktor olduğumu ve araştırma yapacağımı söylediğimde hayretle baktılar. Çünkü bu alanda doktora yapmak yurt dışında da oldukça zor. Mesela Amerika'ya giden arkadaşlardan Kamil Büyükmirza Hoca da muhasebeyi birçok arkadaşının bıraktığını, bitirebilen iki kişiden birinin kendisi olduğunu söylemişti. Muhasebe alanında doktora yapmak biraz daha sayısal verilere dayandığı için nispeten zordu, kadınlar için de uygun sayılmıyordu. Yine de Türkiye'de kadın muhasebe hocası ve meslek mensubu sayısı gayet iyidir. Hatta mali müşavirler arasında kadın meslek mensubu oranı %30 civarı ama bu oranın zamanla %50'yi geçeceğini düşünüyorum.

Kadın akademisyenler de muhasebe bölümünü seçiyor ve hepsi de iddialı ve başarılı çalışmalar yürütüyor. Dolayısıyla kadınların beylerden bir farkı yok bence. Erkekler kadınların başarısını engelliyor söylemini doğru bulmuyorum. Bir kadın vaktini ayarlayabiliyorsa çocuklarından zaman ayırıp mesleğine gereken önemi verebiliyorsa başarılı olur. Bence engelleme yoktur ve başarı kişiye bağlıdır. Evle ilgili kadına yüklenen ağır sorumluluklar başarısızlığın sebebi olarak öne sürülüyor. Bence bu algı yanlıştır. Ben bu mesleğe girdiğimde yeni doğmuş bir bebeğim vardı. Daha sonra doktora aşamasında ikinci çocuğum oldu. Çocuklarımızın oyuncağı bizim müsvedde kağıtlarımızdı. Yani bu bir engel değil. Başarı kişiye bağlı bir olay olduğundan; bahane üretmez ve işle evi birbirinden ayırt edebilirsek, iş planımızı ve zamanımızı da ona göre planlarsak hiçbir engel kalmaz diye düşünüyorum.

Bende çalışmanın saati sınırı yoktur. Yani işim olduğu sürece saat 2'de 3'de yatarım. Akşam 17.00'de dersten çıktık, eve geldim, gün bitti diye bir şey yoktur benim için. Hiçbir zaman da olmadı. Tatilde, deniz kenarında, kumların içinde bile bilgisayarım hep açıktır. Sürekli çalışırım. Mesela Merkez Bankasına bankalar için hesap planı hazırladığımız dönem ayağımı kırdım. Hastanede yatarken hep sayfalar kâğıtlar etrafımda yayılmış şekilde çalıştım. Dekan olduğum yıldır hatta dekanlık kâğıdımı da hastanede almıştım. O zaman TÜRMOB yönetim kurulu üyesiydim. YMM sınav komisyonunda soruları hazırladık. Okula gelirken ayağımı kırınca taksiye binip '*Haydi Gazi Hastanesi'ne çek.*' dedim. Beni yazlıktaki komşularım hiçbir zaman boş otururken görmemişlerdir. Diğer arkadaşlar gibi kağıt oynayacak ya da başka şeyle zaman öldürecek biri değilim ki; benim zevklerim farklıydı, bilgisayar önümde çalışmayı seviyordum. En çok da çalışırken dinlenmeyi.

Zoom Röportajı Ankara-İstanbul. 06.02.2021.

Son Sözler

Teknolojinin muhasebe camiasına getirdiği birçok imkân var. Dolayısıyla teknolojik imkânlardan yönetim, muhasebe, raporlama ve denetim süreçlerinde nasıl yararlanabiliriz onu düşünmek gerekir. Öncelikle veri analizi üzerine yönelirdim. İnsanoğlu robotun ürettiği bilgiyi değerlendirmeye yönelik çalışmalar yapmalıdır. Muhasebenin kaydetme fonksiyonunu artık robotların yapıyor olması muhasebe mesleğinin ortadan kalkacağı anlamına gelmiyor aksine muhasebe mesleği daha da önem kazanacaktır. Zira gereksiz ve zaman alan işleri robotlar yapacak buna karşın değerlendirmeyi ve yorumu yapacak olan yine insan olacaktır.

Röportajı Yapanlar

YMM. Arzu Aktaş

SMMM. Dursun Ali Yaz

Prof. Dr. Nalan Akdoğan'ın Katıldığı Bazı Etkinlik Fotoğrafları

MÖDAVICA 2018, Mersin Üniversitesi, Kapadokya-Neşehir, 13-15 Eylül 2018.

2010-2011 Dünya Muhasebe Standartları Komitesi Temsilcileri Toplantısı, Prof.Dr. Orhan Çelik ile, Japonya.

2010-2011 Dünya Muhasebe Standartları Komitesi Temsilcileri Toplantısı, UA Muhasebe Standartları Kurulu Başkanı Sir David Tweedie ile birlikte, Japonya.

Pof. Dr. Yüksel Koç Yalkın Hoca'dan plaket alırken, MÖDAV toplantısı, Ankara, 1995.

Ankara Sivil Toplum Kuruluşları Platformu- ASTOP Vefa Ödülü Töreni, Ankara, 5 Nisan 2019.